Sēdes video translācija 18.08.2020 10.00 11.50

https://www.saeima.lv/lv/transcripts/view/2108
https://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS2_DK.nsf/DK?ReadForm&nr=d84d7337-170d-47b3-8af9-ad55b8008810

18.08.2020. 13.Saeima pirmā sēde-ārkārtas sesija, attālināti *Noraksts*

Stenogramma *Sēdi vada: Ināra Mūrniece*
2020.gada 18. augusta sēde (pirmā) sākas pl. 10:02
sēde slēgta pl. 11:30, sēdes ilgums- 1 h 28 minūtes

PIEBILDE: 18. augustā notiek divas sēdes: nr.A1, nr.A2 (ārkārtas vasaras).

Latvijas Republikas 13. Saeimas ārkārtas sesijas attālinātā sēde 2020. gada 18. augustā (pulksten 10.00)

Sēdi vada Latvijas Republikas 13. Saeimas priekšsēdētāja Ināra Mūrniece.

Sēdes darba kārtība
Satura rādītājs
Sēdes videotranslācija
Sēžu videotranslācijas (arhīvs)

Sēdes vadītāja. Labrīt, godātie deputāti!
Sāksim Saeimas 2020. gada 18. augusta ārkārtas sesijas attālināto sēdi.

Darba kārtībā ir patstāvīgais priekšlikums – lēmuma projekts **"Paziņojums par Baltkrievijas prezidenta vēlēšanām"**.

Godātie kolēģi! Tātad Ārlietu komisija ir iesniegusi patstāvīgo priekšlikumu – lēmuma projektu "Paziņojums par Baltkrievijas prezidenta vēlēšanām".

Vispirms, lai noskaidrotu, vai deputātiem ir iebildumi pret šī patstāvīgā priekšlikuma izskatīšanu šajā sēdē, lūdzu aktivizēt sistēmā punktu "Ar sēdes norisi saistīts jautājums".

Lūdzu, kolēģi...! Ja kādam no deputātiem ir iebildumi pret šī patstāvīgā priekšlikuma izskatīšanu šajā sēdē, lūdzu pieteikties!

Deputāti nav pieteikušies. Tātad deputātiem iebildumu nav. Un sāksim izskatīt iesniegto Saeimas lēmuma projektu.

Ārlietu komisijas vārdā – deputāts Rihards Kols.

R. Kols (NA).

Cienījamā Saeimas priekšsēdētājas kundze! Cienījamie, godātie deputāti! Saeimas šodienas ārkārtas sēde sasaukta tādēļ, lai parlaments varētu vienoties un paust oficiālu pozīciju par notiekošo mūsu kaimiņvalstī Baltkrievijā.

2020. gada 9. augustā Baltkrievijā notikušās prezidenta vēlēšanas neatbilda Baltkrievijas starptautiskajām saistībām un pasaulē atzītajiem demokrātijas un tiesiskuma standartiem, un tās nebija nedz brīvas, nedz godīgas.

Jau nedēļu pēc aizvadītajām prezidenta vēlēšanām Minskā un citās Baltkrievijas pilsētās notiek lielākie protesti Baltkrievijas vēsturē. Simtiem tūkstošu cilvēku iznāk ielās, lai pieprasītu autoritārā Baltkrievijas prezidenta Aleksandra Lukašenko atkāpšanos un atkārtotas –

demokrātiskas un brīvas! – prezidenta vēlēšanas... atkārtotu vēlēšanu organizēšanu. Miermīlīgos protestus vardarbīgi apspieduši drošības spēki, bet par spīti tam ik dienas ielās ir izgājuši arvien vairāk cilvēku. Baltkrievi, neskatoties uz vērstajām represijām, kļuvuši bezbailīgi. Protestu gaitā vairāki tūkstoši cilvēku aizturēti, simtiem ievainoti, daudzu uzņēmumu strādnieki pieteikuši streikus, tajā skaitā arī valsts vadītie mediji.

Paziņojumā aicinām Baltkrievijas prezidenta vēlēšanas noturēt atkārtoti, saskaņā ar starptautiskām... starptautiski atzītiem standartiem, kā arī visiem kandidātiem nodrošināt vienlīdzīgas tiesības kandidēt, uzrunāt sabiedrību caur plašsaziņas līdzekļiem, brīvi, bez represijām, draudiem paust savu viedokli un politisko pārliecību – uz vienlīdzīgiem noteikumiem.

Mēs kā parlaments atgādinām par tiesībām paust savu viedokli brīvās vēlēšanās, atgādinām par vienu no demokrātijas pamatvērtībām – vārda brīvību un pulcēšanās brīvību kā cilvēka pamattiesībām. Jo, kā varam vērot, sabiedrības milzu atmoda nav īsti par kādu vienu opozīcijas līderi vai grupējumu. Sabiedrība pieprasa savu tiesību ievērošanu, tā vēlas pati izvēlēties savu prezidentu.

Baltkrievijas varas iestāžu rīcība pārkāpj starptautiski atzītās cilvēktiesību normas un demokrātijas principus. Mēs aicinām Baltkrievijas varas iestādes nekavējoties pārtraukt spēka pielietošanu, vajāšanu, atbrīvot visus politiski ieslodzītos un tos, kuri pēdējās dienās ir prettiesiski aizturēti, kā arī reabilitēt atbrīvotos politiski ieslodzītos un pilnībā atjaunot viņu pilsoniskās un politiskās tiesības.

Tāpat mēs aicinām Latvijas valdību un Eiropas Savienības institūcijas sniegt atbalstu Baltkrievijas sabiedrībai, tostarp finansiālo un politisko atbalstu pilsoniskās sabiedrības un neatkarīgo plašsaziņas līdzekļu attīstībai.

Kolēģi! Dažiem labpatīk izsmalcināti kritizēt šāda paziņojuma būtību, jēgu un mērķi. Dzirdam stāstus, ka tas neko nemainīs, ka tā esot iejaukšanās citu iekšējās lietās (tā, starp citu, ir arī Baltkrievijas diktatora iecienīta tēze pēdējās nedēļas laikā).

Vai ar vienu paziņojumu Latvijas Republikas Saeima visu atrisinās, Baltkrievijā nodrošinās demokrātiju un brīvas vēlēšanas? Protams, ne. Protams, mums ir jākoordinējas ar citām valstīm gan Eiropas Savienības iekšienē, gan arī ārpus Eiropas Savienības, kā arī ar starptautiskajām organizācijām un kopīgiem spēkiem jāizdara starptautisks spiediens uz Baltkrievijas varas iestādēm, jāpielieto visi mums pieejamie diplomātiskie un politiskie instrumenti, lai panāktu, ka baltkrievu tautas skaļi paustā vēlme pēc pārmaiņām tiek saklausīta un īstenota.

Ar šodienas paziņojumu mēs paužam atbalstu baltkrievu tautai. Mūsu atbalsts Baltkrievijas suverenitātei, iedzīvotāju labklājībai un pamattiesībām ir nemainīgs un nelokāms. Domāju, ka mēs varam pieņemt, ka ir labi, ja ir... ja lielākā sabiedrības problēma ir pārāk liels un plašs atbalsts no citu valstu un tautu puses. Daudz sliktāk ir justies pamestam, tikt nogalinātam, sistam, spīdzinātam no režīma puses. No tāda režīma, kas uzskata, ka var nesodīti un patvaļīgi veikt represijas pret saviem iedzīvotājiem.

Ja mēs ticam demokrātijai, taisnīgumam un brīvībai, mums jāatbalsta citi, jo īpaši mūsu kaimiņi, kuri, lai iegūtu, riskē šodien ar savu dzīvību. Mums jābūt bezbailīgiem šo vērtību aizstāvēšanā un jābūt kopā ar baltkrievu tautu, kas ik dienas parāda savu bezbailību tirānijas priekšā. Visi pārējie argumenti – par režīma provocēšanu, hokeju, kravām vai ko citu – ir labākajā gadījumā sekundāri.

Un noslēgumā, deputāti, protams, es aicinu – Ārlietu komisijas vārdā! –atbalstīt šo sagatavoto Saeimas lēmuma projektu.

Un no manas puses nobeigumā vēlos bilst divus vārdus, kuri visskaļāk arī pēdējās nedēļās ir izskanējuši: *Žive, Belarus*! (Jeb – Lai dzīvo Baltkrievija!)

Aicinu atbalstīt.

Sēdes vadītāja. Paldies.

Uzsākam debates.

Vārds deputātei Kristai Baumanei.

K. Baumane (AP!).

Cienījamā Saeimas priekšsēdētāja! Godātie kolēģi! Vērojot pēdējās nedēļas notikumus mūsu kaimiņu valstī Baltkrievijā, mani pārņem gan šausmas, gan prieks. Šausmas par Lukašenko brutālo, nežēlīgo izrēķināšanos ar politiskajiem oponentiem, žurnālistiem, miermīlīgi protestējošiem iedzīvotājiem. Un prieks, ka viņa dienas prezidenta amatā ir skaitītas un Baltkrievijas tauta ir cēlusies, lai beidzot izbeigtu PSRS stila valsts iekārtu.

Simtiem tūkstošu baltkrievu vairāk nekā nedēļu katru dienu izgāja ielās ar skaidru vēstījumu pasaulei – prezidenta vēlēšanas bija negodīgas un to rezultāti viltoti.

Kā teica baltkrievu žurnālists, politikas analītiķis Franaks Vjačorka, mēs šobrīd esam liecinieki ne tikai diktatoriska režīma sabrukumam, bet PSRS beigām, jo Baltkrievija ir daudzus gadus... ir palikusi pēdējā valsts ar padomju ideoloģiju un vērtībām.

Pārmaiņas Baltkrievijā ir nenovēršamas, un mums, Latvijai, tās ir jāatbalsta. Latvijas sabiedrība jau ir paudusi solidaritāti ar baltkrieviem plašā piketā pie vēstniecības, organizējot dažādas atbalsta akcijas un palīdzības kampaņas. Mūsu valsts augstākās amatpersonas ir atzinušas vēlēšanas par negodīgām, un dažas arī piesardzīgi paudušas atbalstu jaunu vēlēšanu rīkošanai. Mēs nevaram visu laiku skatīties pār plecu, gaidot, ko pirmais pasaka kāds, kas ir lielāks un spēcīgāks. Mums jāatceras, ka pasaule skatās uz Latviju, gaidot mūsu vērtējumu, jo esam taču Baltkrievijas tuvi kaimiņi, mums ir ciešas politiskas un ekonomiskas attiecības.

Ir pienācis pēdējais laiks Saeimai teikt savu vārdu un darīt to skaidri un nepārprotami.

Tā kā Baltkrievijā prezidenta vēlēšanas nebija brīvas un godīgas, tās jāsarīko atkārtoti – saskaņā ar starptautiski atzītiem standartiem, nodrošinot visiem kandidātiem iespēju tajās piedalīties uz vienlīdzīgiem noteikumiem, un ar starptautisku novērotāju klātbūtni.

Šādas nostājas iekļaušanu Saeimas paziņojumā vakar atbalstījām Ārlietu komisijā. Komisijā papildinājām sākotnējo paziņojuma tekstu ar atsaucēm uz starptautiskajiem cilvēktiesību dokumentiem par pilsoniskās sabiedrības un neatkarīgu mediju lomu, kā arī mandātu valdībai atbalstīt sankcijas kopā ar citām Eiropas Savienības dalībvalstīm un sniegt tiešu palīdzību arī ar nevalstisko organizāciju starpniecību.

Liels paldies kolēģiem komisijā par atbalstu frakcijas "Attīstībai/Par!" priekšlikumiem.

Paldies juristiem un diplomātiem par atbalstu formulējumu precizēšanā un uzlabošanā.

Paziņojuma noslēdzošais teikums apliecina nemainīgu atbalstu Baltkrievijas suverenitātei, iedzīvotāju labklājībai un pamattiesībām. Citiem vārdiem – tas skaidri pasaka, ka Saeimas paziņojuma mērķis nav parādīt, kas mūsu kaimiņiem būtu jādara, bet gan atbalstīt baltkrievu tautas nepārprotami pausto vēlmi izvēlēties savas valsts vadītāju brīvā un demokrātiskā procesā. Tā tam būtu jābūt Eiropas viducī 21. gadsimtā.

Cienījamie kolēģi, aicinu jūs visus atbalstīt mūsu kopīgo paziņojumu par Baltkrieviju. *Žive, Belarus!*

Paldies.

Sēdes vadītāja. Paldies.

Vārds deputātei Danai Reizniecei-Ozolai.

D. Reizniece-Ozola (ZZS).

Labrīt, cienītā Saeimas priekšsēdētājas kundze! Kolēģi deputāti! Bez cīņas nav uzvaras, un es patiešām ļoti ceru, ka baltkrievu tautas centieni nostiprināt valstī tiesiskumu un demokrātiju vainagosies ar panākumiem un nebūs velti paciests sitienu pazemojums, ko mēs redzam pēdējās dienās. Un – arī lietas asinis...

Īpaši aizkustina veids, kā baltkrievu tauta cīnās. Ne vardarbīgi, ne ar grautiņiem, bet ar stāju un iekšēju pārliecību.

Mums šajā kritiskajā brīdī jāsniedz skaidrs atbalsts baltkrievu tautas prasībām izbeigt vardarbību pret iedzīvotājiem un organizēt atkārtotas – taisnīgas, starptautiskajiem standartiem atbilstošas! – vēlēšanas. Un tāds atbalsts ir arī šis Saeimas paziņojums.

Kolēģi, vai var saprast šajā situācijā piesardzīgos? Jā, Baltkrievija ir sešpadsmitā lielākā Latvijas tirdzniecības partnere, nozīmīgs eksporta tirgus pārtikas rūpniecībai un citām nozarēm.

Pirms satiksmes ministra paziņojuma, ka tranzīts nav prioritāte, cerības tika saistītas arī ar Baltkrievijas–Ķīnas "Zīda ceļa" virziena attīstību. Tomēr, kolēģi, ir brīži, kad koķetērijai nav vietas un ir skaidri jāsaprot, ka uz diviem krēsliem nosēdēt nevarēs. Un īstermiņa ekonomiskas intereses nevar būt svarīgākas par ģeopolitisku stabilitāti, nevar šajā gadījumā būt svarīgākas par cilvēktiesību ievērošanu un iespējas došanu – nostiprināt un izveidot demokrātisku valsts sistēmu tuvajā kaimiņvalstī, lai tur, kā paši opozīcijas pārstāvji uzsver, cilvēka dzīvībai būtu vērtība.

Ukrainas kontekstā mēs šādu stāju jau esam demonstrējuši, jā, un tādēļ arī esam cietuši no ekonomiskajām sankcijām. Šis ir līdzīgs gadījums.

Tas, kas ir jāsaprot, kolēģi, – ka pat tad, ja Lukašenko situāciju brīnumainā kārtā noregulēs, jau šobrīd redzams, ka tas jau... nebūs kā agrāk.

Bet vienlaikus ir jārēķinās arī ar to, ka cīņa būs ilga, jo tā ir pilnīga maiņa... režīma maiņa valstī, kur vadonim nav atkāpšanās ceļa, un viņš jau ir paziņojis, ka darīs visu, lai paliktu amatā. Tā ir arī valsts, kur pilsoniskās sabiedrības struktūras praktiski jāveido no jauna, un mums arī jābūt aktīviem, stabiliem atbalstītājiem ilgākā termiņā, nepietiks tikai ar spilgtiem, īsiem politiķu paziņojumiem vai īstermiņa protesta akcijām. Un mums jābūt... Ja... *(Skaņas defekts.)*

Sēdes vadītāja. Reiznieces-Ozolas kundze, mēs jūs nedzirdam. Mēs jūs nedzirdam šobrīd vairāk.

D. Reizniece-Ozola. ... Varbūt tā ir labāk.

Sēdes vadītāja. Dzirdam.

D. Reizniece-Ozola. Jā, paldies.

Mums ir jāgatavojas diviem scenārijiem, kā es jau minēju. Ja šobrīd baltkrievu tautai neizdodas Gordija mezglu pārcirst un tas vēl kādu laiku tiks savilkts ciešāk, iespējams, būs nepieciešams sniegt politisko patvērumu režīma vajātajiem politiskajiem bēgļiem. Ļoti būtiski – ir jāsniedz informatīvais atbalsts. Situācijā, kad vietējo žurnālistu brīvība tiek ierobežota, tiek atslēgts internets, regulāras un objektīvas informācijas izplatīšana ir zelta vērta.

Un otrs scenārijs. Ja baltkrievu tauta panāks savu un notiks varas maiņa, arī tas nebūs viegls ceļš, jo demokrātiskas valsts struktūra būs valstij faktiski jāveido no jauna un valstī sāks strādāt tirgus ekonomikas principi. Un arī šeit varam būt labi padomdevēji, ļaujot viņiem mācīties no savas rūgtās pieredzes, kā neļaut par grašiem iztirgot ārzemniekiem zemi, *prihvatizēt* un iznīcināt valsts uzņēmumus. Tas, protams, ir skaidrs arguments, esošās varas bieds arīdzan pret pārmaiņām... Saka: "Demokrātija nāks roku rokā ar kapitālisma mantrausīgo ķepu."

Kolēģi, atbalsta sniegšanā mums jāizmanto tās platformas, kurās esam. Eiropas Savienības ārlietu ministru un premjeru padomes, Eiropas Padomes Parlamentārā asambleja un citas, kur esam mēs, kur mums ir pārstāvība, kur mums ir sava balss un kur mēs nedrīkstam iezagties... ļaut iezagties apātijai Baltkrievijas jautājumā. Mums ir jāuzņemas zināma iniciatīva visaugstākajā politiskajā līmenī, gan sniedzot priekšlikumus par sankcijām, ja tādas nepieciešamas, ja mēs redzam, ka tās var būt efektīvas, gan finansiālo atbalstu, informatīvo atbalstu, tehnisko atbalstu, gan arī... par nepieciešamo starptautiskās sabiedrības iesaisti dialoga veicināšanā.

Es piedāvāju, kolēģi, Saeimā izveidot Baltkrievijas tautas deputātu atbalsta grupu, kas parlamenta līmenī regulāri sekotu līdzi notikumiem, un arī rosinu premjera un ārlietu ministra partijas kolēģus šādu iniciatīvu īstenot, iesaistot visu – arī opozīcijas un neatkarīgo deputātu – pārstāvjus, lai Baltkrievijas tautai dotu... tiktu dots signāls par visa Latvijas parlamenta nedalītu atbalstu un mēs sagaidītu regulārus ārlietu ministra ziņojumus par aktuālo situāciju un arī par paveikto Baltkrievijas kontekstā.

Paldies par šo paziņojuma iniciatīvu Ārlietu komisijai. Arī no savas puses aicinu to atbalstīt.

Sēdes vadītāja. Paldies.

Vārds deputātam Ivaram Zariņam.

I. Zariņš (SASKAŅA).

Labdien visiem! SASKAŅA jau ir paudusi savu atbalstu Baltkrievijas pilsoniskajai sabiedrībai. Mēs uzskatām, ka prezidenta vēlēšanas Baltkrievijā nav notikušas godīgi un demokrātiski, opozīcijas līderi tika vajāti, represēti, līdz ar to vēlēšanu iznākums nevar dot leģitīmu varu.

Mēs uzskatām, ka šobrīd visiem demokrātiskajiem spēkiem ir jāsolidarizējas ar Baltkrievijas tautu un Latvijas sabiedrība var daudz ko mācīties no Baltkrievijas, kā pastāvēt par savām interesēm.

Ak jā... Tikai tāda nianse, ka Latvijas tautai ir liegtas tiesības vēlēt savu Valsts prezidentu. Vairākas reizes Saeimā ir bijuši mēģinājumi rast šādu iespēju Latvijas tautai, bet ar varas partiju

balsīm šie mēģinājumi tika izgāzti. Formāli tas tika pamatots, ka pie šādas idejas vēl jāturpina strādāt, bet mēs atceramies, kas tika runāts kuluāros. Ja tautai atļaus ievēlēt prezidentu, nu, kas tur var sanākt? Ievēlēs pavisam kaut ko ne to. Pat piesauca iespējamos kandidātus. Pēc tam kad Saeimā tika panākts, ka prezidents tiks ievēlēts atklātās vēlēšanās Saeimā, koalīcijas partijām parādījās iespēja kontrolēt deputātu balsojumus, tas ir, padarīt Saeimu par savu balsošanas mašīnu arī šajā jautājumā, visi centieni par tautas vēlētu prezidentu tika apglabāti un... nu jau vairs nav atsākušies.

Tā ka savādi sanāk. Baltkrievijā tauta var ievēlēt savu prezidentu, Lietuvā – var, bet demokrātiskajā Latvijā, kura nosoda Baltkrievijas varas rīcību, tauta nemaz nevar ievēlēt pati savu prezidentu. Un kāpēc nevar? Tāpēc, ka tauta ne to izvēlēsies. Ne to, ko varas kliķe uzskata par pareizu.

Ar ko tagad jūs esat labāki par to, ko šodien nosodāt? Prasmīgāk par Lukašenko esat apspieduši savu tautu? Jūs arī Lukašenko centāties palīdzēt apspiest savu tautu. Vai tad tas nebija Kariņa valdības laikā, kad mūsu valsts dienesti nodrošināja Lukašenko ar informāciju, kas palīdzēja Lukašenko izrēķināties ar opozīcijas līderi? Ar to tomēr nepietika.

Ziniet, kad Kariņš tikās ar Lukašenko, vajadzēja viņam uzdāvināt nevis hokeja formu... formas kreklu, bet Latvijas Satversmi. Ja Lukašenko paredzētu Baltkrievijas konstitūcijā tādu pašu regulējumu, kāds tas ir Latvijas tautai, tad viņam šodien nebūtu nekādu problēmu tapt pārvēlētam, varas kliķe paklausīgi ievēlētu pareizo prezidentu. Tā tas notiek pie mums. Jūs laikam paši neapjēdzat, kādu liekulības paraugstundu jūs šodien esat sarīkojuši. Un ļoti vērtīgas pārdomas Latvijas tautai.

Ja Latvijas pilsoniskā sabiedrība būtu gatava tikpat aktīvi aizstāvēt savas intereses, tiesiskumu un demokrātiju, nebūtu iespējama šāda nožēlojama un prettiesiska situācija, kāda tā ir ar mediķu atalgojumu, OIK afēra sen jau būtu izbeigta, vara nevarētu turpināt ērti iedzīvoties uz sociāli visneaizsargātāko cilvēku rēķina. Pēc būtības Latvijā ir izveidojies tāds pats varas monopols, kāds tas ir autoritatīvajās valstīs. Vienkārši varas centrs pieder nevis vienam spēcīgam cilvēkam, kā ir klasiskā autoritārisma gadījumā, bet Latvijas gadījumā tas ir iejaukts noderīgu nelgu un izmanīgu afēristu bariņā, kuri, savstarpēji ķildojoties, rada tautai ilūziju par demokrātiju.

Varas kliķe un tās apkalpojošā infrastruktūra ir visnotaļ prasmīgi veidojusi un nostiprinājusi šo ilūziju, lai varētu tajā ērti dzīvot. Viens no šiem instrumentiem ir neļaut tautai ievēlēt savu prezidentu, bet atstāt to varas kliķes ziņā – izvēlēties sev pareizo, nevis tautai, lai prezidents pēc tam atstrādā varas kliķei šo viņam varas doto iespēju, sevišķi, ja vēlas tikt pārvēlēts, piemēram, neizmanto tam dotās likumdošanas iespējas varas kliķei nevēlamā veidā.

Praktisks piemērs. Demokrātija kā jēdzīga valsts pārvaldes forma nav iespējama bez efektīvas varas un opozīcijas sāncensības. Tā ir aksioma. Diemžēl Latvijā varas kliķe ir izveidojusi sev tādu regulējumu, kas opozīcijai liedz gandrīz jebkādas parlamentāras iespējas šādu sāncensību sarīkot. Uzskatāms piemērs ir parlamentārā izmeklēšana, kas demokrātiskajās valstīs ir spēcīgs instruments, bet Latvijā tas ir izsmiekls, bezjēdzīga nodokļu maksātāju naudas tērēšana un Latvijas Satversmes piesmiešana. Lai gan Satversmē šāds parlamentārās uzraudzības instruments ir paredzēts, tālākā likumdošana, kas to reglamentē, ir izveidota tāda, kas padara šo instrumentu par praktiski bezjēdzīgu. Jā, opozīcija var izmantot savas Satversmē paredzētās tiesības iniciēt šādu parlamentāro izmeklēšanu, taču tālākā likumdošana nodrošina to, ka varas koalīcija būs tā, kura noteiks, kas un kā to izmeklēs, līdz ar to padarot šo instrumentu par pilnīgi bezjēdzīgu un diskreditējot parlamentāro izmeklēšanu pēc būtības.

Līdzīgi ir arī ar pārējiem parlamentārās uzraudzības instrumentiem – deputātu jautājumiem vai pieprasījumiem –, kur tiek pieļauta vispār pilnīga ignorance, pat neļaujot tos izskatīt pēc būtības. Tie tiek nobalsoti par nepamatotiem.

Saeimas opozīcija vairākkārt ir vērsusies ar iniciatīvu, kā varētu mainīt šo situāciju. Šāda lietu kārtība dod varai Latvijā izvirst savā visatļautībā un bezatbildībā, jo vara var darīt jebko. Sevišķi ārkārtas situācijā, kad visi ierastie varas uzraudzības mehānismi – mediji, nevalstiskās institūcijas un tā tālāk – atrodas pastiprinātā atkarībā no varas labvēlības, tās pieņemtajiem lēmumiem. Tas būtiski ietekmē to funkcionēšanu, un to mēs uzskatāmi varam redzēt.

Līdz ar to parlamentārajai kontrolei šādā situācijā ir izšķiroši liela nozīme, jo tikai tā ir gatava objektīvi ķerties klāt pie varas sastrādātajiem brīnumiem. Un mēs tiešām varam redzēt visādus varas sastrādātus brīnumus šādās situācijās – kā daudzmiljonu konkursos uz individuālo masku piegādi uzvar reklāmas aģentūra, kā tā prece tiek pieņemta ar dokumentiem, kuru nemaz nav, vai vienkārši viltojumiem.

Tāpēc Saeimas opozīcija vērsās pie mūsu Valsts prezidenta ar aicinājumu nākt ar atbilstošu likumdošanas iniciatīvu, lai padarītu par darboties spējīgu šo Satversmē paredzēto parlamentārās uzraudzības instrumentu, dotu iespēju izvērtēt varas sastrādāto, bet prezidents tā vietā, lai atsauktos uz šādu iniciatīvu, paziņo, nu, ka viņš ir gatavs, ja vien varas koalīcija tam piekritīs. Vai tā rīkotos tautas ievēlēts prezidents, kuram nebūtu jārūpējas par varas koalīcijas labvēlību tapt pārbalsotam, attaisnot šo viņam doto uzticību? Nē.

Šodien, kad jūs esat kopā ar Baltkrievijas tautu, es ceru, ka jūs būsiet kopā arī ar Latvijas tautu, ja Latvijas tauta vērsīsies pie jums ar šādu iniciatīvu par tautas vēlētu prezidentu.

Paldies.

Sēdes vadītāja. Vārds deputātei Ļubovai Švecovai.

Ļ. Švecova (SASKAŅA).

Labrīt! Paldies.

Šobrīd daudzi Latvijas valdošās koalīcijas politiķi izmanto situāciju Baltkrievijā, lai pievērstu sev sabiedrības uzmanību. Tai pašā laikā reāli politikas un sadarbības veidotāji ar Baltkrieviju – satiksmes ministrs Linkaits, ārlietu ministrs Rinkēvičs un premjers Kariņš – ieņem klusējošu pozīciju, lai lieki netracinātu sabiedrību, neietu pret sabiedriskās domas straumi, bet vienlaikus publiski nekonfliktētu nedz ar Lukašenko, ar kuru it kā runāta vērienīga saimnieciskā sadarbība, nedz arī ar Trampa administrāciju.

Es gribu teikt, ja jūs, valdošā koalīcija, ne tikai aizstāvat, bet arī iestājaties tieši pret demokrātijas, cilvēktiesību un tiesiskuma principiem citās valstīs, vai jūs aizstāvat ar savu rīcību un cīnāties par šiem pašiem principiem Latvijā? Šis nav opozīcijas vai pozīcijas jautājums. Šobrīd Baltkrievijas jautājums ir par demokrātijas un tiesiskuma principiem un to aizstāvību Latvijā. Te vietā ir jautājums – kur jūs bijāt pirms pusgada, pirms diviem mēnešiem, pirms mēneša, tad, kad Baltkrievijā sākās aktīva gatavošanās prezidenta vēlēšanām?

Vai tagad, pēc vēlēšanām, Latvijas amatpersonu paziņojumi par sankcijām pret Baltkrievijas amatpersonām kaut ko mainīs? Neko. Jo uzvarētājus, lai kādi tie būtu, netiesā! Starp citu, zīmīgi ir tas, ka Latvijas premjers Kariņš brauc pie Lukašenko, nevis otrādi. Tāpēc Latvijas paziņojumi ir bezjēdzīgi pēc būtības.

Tieši tāpat ir ar Baltkrievijas naudu Latvijas bankās – gan to naudu, kas pieder Lukašenko opozicionāriem, gan to, kas saistīta ar Lukašenko un viņa galmu. Tikai zīmīgi, ka Latvijas valdība, precīzāk – Finanšu izlūkošanas dienests, bloķē tieši opozīcijas naudas līdzekļus, tātad pēc būtības samazinot opozīcijas kandidātu iespējas veidot priekšvēlēšanu kampaņu.

Lai kāda informācija arī būtu Latvijas dienestu rīcībā un kādas darbības uzliek par pienākumu Latvijas dienestiem veikt likums, ņemot vērā priekšvēlēšanu fonu, Latvijas dienestiem vajadzēja pārbaudīt šādas informācijas ticamību un savas aktivitātes pārcelt uz pēcvēlēšanu periodu. Lieki atgādināt, ka vēlēšanas sākās uzreiz pēc tam, kad ievēlētā persona stājās amatā. Vēlēšanas sākās uzreiz pēc vēlēšanām. Tad kāpēc jūs, kas tagad sociālajos tīklos, sekojot modei, liekat savu profilu attēlus ar Baltkrievijas karogu, laikā neprotestējāt pret Latvijas dienestu rīcību, kas faktiski ietekmēja vai padarīja reāli neiespējamas brīvas un demokrātiskas vēlēšanas Baltkrievijā?

Politiķi, pirmām kārtām ārlietu ministrs Rinkēvičs un premjers Kariņš, nodrošināja politisko fonu, lai piesegtu Latvijas dienestu faktisko patvaļu.

Es uzdošu jautājumu iekšlietu ministram Ģirģena kungam, ārlietu ministram Rinkēviča kungam un premjeram Kariņam – vai jūsu rīcībā bija informācija, ka Latvijas dienesti un viņu rīcība var ietekmēt vēlēšanu rezultātus Baltkrievijā? Varbūt jūs devāt mutiskus norādījumus?

Šobrīd ES institūciju pienākums būtu ļoti nopietni izmeklēt, vai Latvijas institūciju rīcība ir bijusi likumīga un vai ir ievēroti tiesiskuma principi. Jo tāpat nevar izslēgt, ka uz šo rīcību Finanšu izlūkošanas dienesta priekšnieci Znotiņu pamudināja tieši Baltkrievijas specdienestu speciāli atlasīta un, iespējams, falsificēta informācija.

Un visbeidzot, ja politikas jautājums ir par to, kam tas ir izdevīgi, es gribu zināt, vai Latvijas ārlietu ministra, satiksmes ministra un premjera ārpolitika, faktiski apkalpojot Lukašenko režīmu, jau ir devusi Latvijai kādu labumu? Reālu saimniecisko labumu? Šaubos. Drīzāk reālas reputācijas problēmas, kas tiešām ir daudz reālākas nekā koalīcijas mākslīgi radītais mīts par finanšu sektoru kā Latvijas problēmu.

Paldies.

Sēdes vadītāja. Vārds deputātei Jūlijai Stepaņenko.

J. Stepaņenko (pie frakcijām nepiederoša deputāte).

Jā, godātie kolēģi! Es arī vēlos pievienoties droši vien retoriskajiem jautājumiem, kuri izskanēja no manas kolēģes Ļubovas Švecovas šobrīd, – kur jūs bijāt agrāk?

Mēs varam izlasīt EDSO mājaslapā, ka EDSO novērotāji ļoti... nu, savā paziņojumā izplatīja ziņu, ka viņi nepiedalīsies vēlēšanu novērošanā, jo, lūk, par vēlu ir saņemts ielūgums. Nav varējuši savlaicīgi atrast viesnīcas, nointervēt vietējos iedzīvotājus un tā tālāk. Es nepamanīju Latvijas sašutumu šajā gadījumā jūlija vidū, kur kāds būtu paudis, ka, lūk, mums nav iespēja piedalīties un novērot, un savlaicīgi reaģēt uz to, ka, visticamāk, notiks kaut kādas nelikumības. Tas, ko mēs šobrīd redzam, ir – Latvija *a priori* pieņem to, ka ir notikuši pārkāpumi. Tas ir viens.

Otrs. Protams, es vēlos parunāt arī par to, ko principā mēs varētu novēlēt un ko mēs varētu... kā mēs varētu palīdzēt baltkrievu tautai. Šeit mēs skatāmies uz to, kas mums ir.

Mēs varētu novēlēt baltkrievu tautai spēcīgus līderus, kuri varētu palīdzēt tautai plaukt un visai valstij kļūt daudz, daudz labākai, bet mums šādu līderu diemžēl nav, vismaz pie varas mēs tādus

neredzam. Tātad to mēs nevaram darīt. Mēs varētu novēlēt baltkrievu tautai tādus politiķus, kuriem tiešām rūp tas, kas notiek Latvijā, kuri nevar mierīgi aiziet gulēt, katru nakti domājot par to, kā palīdzēt cilvēkiem, lai viņi netiktu izlikti no savām mājām, kā palīdzēt cilvēkiem izārstēt smagas slimības. Bet mums tādu politiķu pie varas nav. Mums nekā nav. Kas mums ir?

Mums ir padoms... Mums ir padoms, un mēs varam pamācīt. Mēs varam pamācīt baltkrievu tautu, kā izputināt valsti, kā jau te minēja daži kolēģi. Mēs varētu pamācīt baltkrievu tautu, kā zaudēt neatkarību, kā liekties Starptautiskā Valūtas fonda priekšā, liekt viņu priekšā muguru un izdzīt savus tautiešus no mājām, klausot Starptautiskā Valūtas fonda ieteikumiem pirms 10 gadiem, ieviešot nekustamā īpašuma nodokli mājoklim.

Mēs varētu arī pamācīt baltkrievu tautu, kā ņirgāties par opozīciju Latvijā, pilnībā liedzot vairākas iespējas opozīcijai piedalīties Saeimas darbā un ākstoties ar attālināto Saeimas sēdi. Mēs arī varētu, tieši tāpat kā Zariņa kungs teica, iemācīt baltkrievu tautai, kā vēlēt prezidentu. Un mēs varētu iemācīt baltkrievu tautai to, kā mēs varētu nodrošināt to, ka pie varas visu laiku nokļūst cilvēki, kuri nemaz nepiedalās vēlēšanās vai kurus izsvītro, un viņi tāpat pa skursteni ielien atpakaļ. Mēs to varētu visu darīt.

Mēs arī varētu baltkrievu tautai pamācīt divkosību, jo tas, ko mēs šodien redzam, ir divkosības paraugstunda. Protams, tam vēl klāt ir ļoti liela ietekme no pašvaldību vēlēšanām, katrs ar savu zaļo mapīti nāks un rādīs, cik viņš ir ļoti norūpējies par baltkrievu tautu.

Tik tiešām mēs varētu pamācīt to, kā nedzirdēt savu tautu un kā dzirdēt svešu tautu. Jo jūs, kolēģi, tik ļoti labi zināt, ko vajag baltkrievu tautai, kā viņai jādzīvo, kā viņa ir dzīvojusi līdz šim, jūs ļoti labi visu saprotat, bet jūs nedzirdat savu tautu. Jo jums ir vajadzīgs Satversmes tiesas lēmums, lai jums... iebakstītu acīs, lai jūs beidzot saprastu, ka garantētais minimālais ienākums nav cilvēka dzīves cienīgs... cilvēka līmenis. Jums ir vajadzīgs Satversmes tiesas lēmums, lai jums beidzot parādītu, ka mediķiem melot nedrīkst. Jums ir vajadzīgi droši vien neskatāmi Satversmes lēmumi, lai iemācītu jums dzirdēt jūsu tautu, bet jūs zināt, kas citiem ir jādara. Tā ir divkosība.

Un divkosība ir tāda, ka jūs uzskatāt, ka Lukašenko pirms gada bija pavisam cits cilvēks nekā šobrīd. Jo pirms gada, runājot un plānojot lietas ar Lukašenko, jūs zinājāt, ka būs prezidenta vēlēšanas. Prezidenta vēlēšanām ir kaut kāds cikliskums, tās neuznāk pēkšņi kā negaiss. Jūs zinājāt, ka viņš kandidēs un varbūt arī tiks ievēlēts.

Ja viņš ir tik ilgi pie varas, kāpēc jūs, Kariņa kungs, nepateicāt: "Lukašenko, mēs ar jums vairs nestrādāsim! Jūs esat par ilgu, jūs esat apnicis cilvēkiem, un hokeja čempionātu mēs plānosim ar jaunu līderi, demokrātisku līderi." Nu tā taču nebija. Tātad jūs visam piekritāt, kas notika pirms gada, un tagad pēkšņi vienā brīdī jūs tā kā sākat spēlēt demokrātiju un jūs sākat tēlot, ka jūs tiešām esat ļoti norūpējušies par to, kas notiek kaimiņvalstī. Divkosību – to jūs varat pamācīt baltkrievu tautai, jo viņi līdz šim droši vien to nav redzējuši.

Tas, kam es tiešām varu piekrist šajā paziņojumā, droši vien ir pēdējais punkts. Tas pēdējais punkts, kurā mēs novēlam baltkrievu tautai visu to labāko.

Bet es pievienotu vēl vienu punktu. Protams, man kā neatkarīgajai deputātei neviens pat nepiedāvāja savus priekšlikumus iesniegt, bet tas ir normāli, tas ir *okay*. Es labprāt piedāvātu pēdējo punktu, kurā mēs aicinātu baltkrievu tautu tieši tāpat atbalstīt Latvijas tautu tad, kad Latvijas tauta kārtējo reizi būs ievēlējusi tos pašus neliešus, tikai ar citām frizūrām, kad Latvijas tauta būs ievēlējusi atkal tos pašus, kas solīs, kas krāps, bet neviens mums nepalīdzēs. Un tāpēc mums ir varbūt cerība, ka mums būs sabiedrotie, kas arī varbūt nāks un kaut kādus paziņojumus

izplatīs vai izies ielās un atbalstīs Latvijas tautu. Bet tikai, redziet, atšķirība ir tāda, ka Latvijā vairs nav nevienas rūpnīcas, kuras strādnieki varētu pieteikt streiku. Baltkrievijā vēl ir.

Tāpēc es varētu novēlēt baltkrievu tautai būt ļoti kritiskiem, klausoties visus padomdevējus, kuri tagad saskries bariem, jo Baltkrievija ir ļoti garšīga valsts daudziem. Tāpēc es varētu tiešām novēlēt klausīties – uzmanīgi klausīties! – savu sirdi un neklausīties tos, kuri nedomā par demokrātiju, par tautas labklājību, kuri tikai grib paķert garšīgāko kumosu.

Šajā farsā es nepiedalīšos, godātie kolēģi. Es nebūšu skrūvīte šajā revolūcijas arhitektūrā.

Paldies.

Sēdes vadītāja. Vārds deputātei Karinai Sprūdei.

Sprūdes kundze, mēs jūs neredzam un arī nedzirdam. Aicinu novērst tehniskās problēmas un pieteikties debatēm vēlreiz.

Vārds deputātam Artūram Tomam Plešam.

A. T. Plešs (AP!).

Ļoti cienījamā Saeimas priekšsēdētāja! Kolēģes! Kolēģi!

21. gadsimtā neviens cilvēks nav pelnījis tikt dauzīts un spīdzināts par savu domu vai ideju paušanu. 21. gadsimtā neviens cilvēks nedrīkst tikt sodīts arī par savu politisko izvēli, taču diemžēl tas ir tieši tas, ko mēs redzam tepat mūsu kaimiņos, Baltkrievijā, aptuveni 300 kilometrus no Saeimas nama.

Kopš 9. augusta notikušajām Baltkrievijas prezidenta vēlēšanām ar šausmām es skatos iedzīvotāju ierakstus sociālajos tīklos, videoierakstus sociālajos tīklos no dažādām Baltkrievijas pilsētām, kur tiek ieviests "pareizais" vēlēšanu rezultāts, taču vienlaikus, raugoties uz baltkrievu tautas aktivitāti un neatlaidību, rodas arī liela cerības sajūta. Simtiem tūkstošu Baltkrievijas iedzīvotāju miermīlīgi protestē un pieprasa pārmaiņas, pieprasa godīgas vēlēšanas un iedzīvotāju izvēles respektēšanu.

Es esmu dzimis jau neatkarīgajā Latvijā. Par to esmu milzīgi pateicīgs visiem, kuri par to cīnījās, arī savam tēvam, kurš nebaidoties piedalījās barikādēs un Zaķusalā sargāja televīzijas torni. Man tas ir skaidrs pierādījums tam, ka tautas vienotība spēj panākt ļoti, ļoti daudz. Brīva viedokļu un ideju paušana, pulcēšanās brīvība, atklātas un brīvas vēlēšanas ir patiesas demokrātijas stūrakmeņi, ko mēs Latvijā varam baudīt, pateicoties šai tautas vienotībai un spēkam.

Nevienam vairs nav šaubu, ka vēlēšanas Baltkrievijā nebija brīvas un godīgas. Uz to norādījušas gan starptautiskās organizācijas, gan vairākums demokrātisko valstu. Režīma vardarbība pret saviem ļaudīm mums nedrīkst būt pieņemama, un mūsu balsij kā Saeimai ir jābūt tiešai un skaidrai.

Ir nepieciešams Baltkrievijā rīkot atkārtotas vēlēšanas atbilstoši noteiktajiem starptautiskajiem standartiem. Tām ir jābūt brīvām, taisnīgām, atklātām un, protams, godīgām.

Tāpēc es vēlos pateikties... teikt lielu paldies Saeimas Ārlietu komisijai un arī visiem iesaistītajiem, kas palīdzēja šī paziņojuma tapšanā, un skaidrs, ka tas ir tikai pirmais solis, kādā veidā mēs baltkrievu tautu varam atbalstīt.

Es aicinu kolēģus šo paziņojumu atbalstīt, un mums tiešām baltkrievu tauta šajā cīņā par savām tiesībām ir jāatbalsta. Lai dzīvo Baltkrievija!

Paldies.

Sēdes vadītāja. Paldies.

Vārds deputātam Vjačeslavam Dombrovskim.

V. Dombrovskis (SASKAŅA).

Augsti godātie kolēģi! Baltkrievijā notikušās vēlēšanas nav bijušas godīgas. Pārāk daudzi fakti par to liecina, lai būtu iespējams izdarīt kaut kādu savādāku secinājumu.

Par to liecina arī daudzu simtu tūkstošu baltkrievu lēmums doties ielās, neskatoties uz visām represijām un vardarbību no iekšlietu sistēmas, riskējot ar savu veselību un pat dzīvību. Un tā visas Baltkrievijas teritorijā.

Vardarbība un represijas, ar kurām Baltkrievijas esošā vara vērsusies, rīkojusies pret protestētājiem un pat ne tikai pret tiem, kas izvēlējās protestēt, bet pat pret vienkārši cilvēkiem, kas bija gājuši garām, – tas, kolēģi, nav pieņemami nevienam cilvēkam ar kādu veselu morāli.

Ņemot vērā notiekošo mūsu kaimiņvalstī, mums ir morāls pienākums paust savu viedokli, paust savu pozīciju par notiekošo – gan par vēlēšanu norisi, gan par represijām un vardarbību, gan arī par cilvēktiesību pārkāpumiem. Bet mums arī jāatceras, ka galalēmums par savu nākotni jāpieņem tieši baltkrievu tautai un vienīgais veids, kā viņi var pieņemt šādu lēmumu, ir godīgas vēlēšanas. Vēlēšanas, kuras notiktu bez citu valstu... bez citu valstu tiešas vai netiešas iejaukšanās.

Augsti godātie kolēģi! Starp mums ir tie, kas patiesi ir par baltkrieviem, tie, kas vēlas, lai baltkrievi paši izvēlētos savas valsts nākotni, bet starp mums ir arī tie, kas uztver baltkrievus ne vairāk kā instrumentu un kas vēlas izmantot mūsu kaimiņvalsts iedzīvotājus kā ieroci savā izdomātajā svētajā karā starp Rietumiem un Austrumiem. Protams, ka vārdos viņi arī ir un būs par baltkrieviem, bet darbos mēs redzēsim kaut ko pavisam citu. Tie bija tie paši kolēģi, kas visu šo procesu sākumā bija tik atturīgi komentēt tolaik Baltkrievijā notiekošo, tāpēc ka viņi uzskatīja, ka Baltkrievijas opozīcija nav pietiekami nacionālistiska, nav pietiekami pret Krieviju noskaņota. Un šādu cilvēku ir daudz, kolēģi, gan valdībā, gan Saeimā.

Šie cilvēki... Pat ja dažiem... pat ja daži no viņiem ir labāko nodomu vadīti un pat ja dažiem no viņiem, maksimums, ko var pārmest, ir milzīgs naivums, – viņi var nodarīt ievērojamu kaitējumu ne tikai Baltkrievijas tautai, bet arī visa mūsu reģiona mieram un drošībai. Un es uzskatu: ja jums tiešām rūp tieši Baltkrievijas labklājība un brīvība, ir ārkārtīgi svarīgi atturēties no jebkādiem mēģinājumiem tiešā veidā iejaukties notiekošajos procesos.

Augsti godātie kolēģi! Es vēlētos izteikt pateicību Ārlietu komisijai par šo izsvērto un savlaicīgo paziņojumu. Es kopumā esmu gatavs zem tā parakstīties – ar vienu izņēmumu. Izņemot vienu punktu.

Šis punkts ir šķietami nevainīgi noformulēts kā aicinājums valdībai sniegt finansiālu atbalstu pilsoniskajai sabiedrībai un plašsaziņas līdzekļiem, bet es neuzticos tam, ka mūsu valdība spēs atturēties no savām ģeopolitiskajām spēlēm un tā, ka viņi mēģinās atbalstīt vienu no konkrētajām pusēm politiskajā cīņā Baltkrievijā, šādi iejaucoties Baltkrievijas iekšējā politikā.

Man ir ļoti žēl, ka šāds punkts tika iekļauts šajā kopumā, kā es jau teicu, ļoti izsvērtajā paziņojumā. Diemžēl balsot par šo paziņojumu bez šā punkta nav iespējams, tāpēc, tā kā es kopumā šo paziņojumu atbalstu, es to atbalstīšu, bet šādi paužu savu atšķirīgo viedokli par šo konkrēto punktu.

Paldies.

Sēdes vadītāja. Vārds deputātei Inesei Lībiņai-Egnerei.

I. Lībiņa-Egnere (JV).

Cienījamās kolēģes! Godātie kolēģi! Tas tiešām ir tikai likumsakarīgi un pašsaprotami, ka šeit, Saeimas namā, Jēkaba ielā, kur pirms 30 gadiem Augstākās padomes deputāti atbalstīja tautas centienus un nobalsoja par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu, mēs nedēļā, kurā svinēsim Baltijas ceļa gadadienu, šeit parlamentārās debatēs lemjam par to, kā atbalstīt Baltkrievijas tautu tās centienos.

Līdzīgu paziņojumu šodien pieņems Lietuvas Seims. Tieši šobrīd notiek debates.

Arī Igaunijas parlamenta *Riigikogu* Ārlietu komisijā šodien notiek darbs pie viņu paziņojuma, kurš būs tapis parlamentāro debašu rezultātā.

Un visu iepriekšējo nedēļu Latvijas valsts kā vairāku nozīmīgu starptautisko organizāciju, to skaitā – starptautisko cilvēktiesību organizāciju, dalībvalsts ir piedalījusies, lai sniegtu atbalstu Baltkrievijai.

Baltijas valstu ārlietu ministri un Polijas ārlietu ministrs bija tie, kuri rosināja sasaukt Eiropas Savienības Ārlietu padomi, lai lemtu par atbalstu Baltkrievijas tautai un nosodītu notiekošo saistībā ar Lukašenko režīmu. Baltijas valstu prezidenti un Baltijas valstu premjerministri ir nākuši ar kopīgu paziņojumu.

Kā jau minēja mana kolēģe Dana Reizniece-Ozola, Latvijas delegācijas darbs Eiropas Padomes Parlamentārajā asamblejā arī ir viens no veidiem, kā mēs varam atbalstīt Baltkrieviju.

Kaut arī Baltkrievija ļoti īsu brīdi – no 1993. gada līdz 1996. gadam – baudīja īpašā viesa statusu Eiropas Padomē, tā nav dalībvalsts. Ņemot vērā tieši Lukašenko centienus paņemt prezidentālo varu nedemokrātiskā un cilvēktiesības ierobežojošā veidā, īpašā viesa statusu Baltkrievija 1996. gadā zaudēja. Mūsu delegācija vienbalsīgi atbalstīja Ukrainas rosināto paziņojumu; mēs kā grupas *Baltic Plus* dalībvalsts parakstījām šo paziņojumu kopā ar lietuviešiem, igauņiem, ukraiņiem, un arī Lielbritānija mums pievienojās. Un šajā paziņojumā mēs iekļāvām Eiropas Padomes Parlamentārajai asamblejai tādu iekšēji ļoti nozīmīgu punktu, proti, mēs izteicām brīdinājumu Krievijas Federācijai nejaukties Baltkrievijas iekšējās lietās (zinot aizkulises tieši Eiropas Padomes Parlamentārajā asamblejā).

To visu es jums stāstu... Šis paziņojums ir pieejams Saeimas mājaslapā latviskā tulkojumā.

Ir dažādi veidi, kā mēs varam atbalstīt Baltkrievijas tautu. Un tas ir tiešām mūsu pienākums – šos dažādos veidus darbināt gudri laikā un telpā. Un mēs katrs to varam, lai kur mēs arī būtu un lai kādi sabiedrotie mums šobrīd ir; mēs varam stāstīt par savu pieredzi, mēs varam stāstīt par Latvijas tautas centieniem un par to, ka mūsu kaimiņvalstī Baltkrievijā ikkatrs bērns, ikkatrs sirmgalvis ir pelnījis dzīvot demokrātiskā valstī.

Un varbūt tā visnotaļ emocionāli es gribētu noslēgt ar tiešām varbūt Eiropas lielākā demokrāta, Satversmes sapulces priekšsēdētāja, Latvijas Republikas pirmā prezidenta Jāņa Čakstes vārdiem: "Spēja būt liekulīgiem ir lielo valstu privilēģija, mazajām valstīm jābūt godīgām." To ir teicis Jānis Čakste, un tas ir likts par mūsu demokrātijas pamatakmeni! Mums ir jābūt godīgiem, un mums ir jāiestājas par demokrātiju.

Paldies, kolēģi.

Sēdes vadītāja. Vārds deputātei Dacei Bluķei.

D. Bluķe (AP!).

Labdien, godātie kolēģi! Kad sociālajos tīklos skatos aculiecinieku filmētos video un uzņemtos foto, tad pārņem hipnotiska šausmu sajūta par to necilvēcību, ko pret saviem iedzīvotājiem īsteno Baltkrievijas vara un tās represīvās iestādes. Par to, ka tas notiek īstenībā un ka tā nav fikcija. Par to, ka tas notiek tepat aiz mūsu valsts robežas.

Baltkrievu tauta ir pateikusi autoritāram režīmam "Stop!". Tā joprojām ļoti drosmīgi, noliekot malā bailes, izciešot pazemojumus un brutālu vardarbību, visai pasaulei demonstrē, ka grib pārmaiņas savā zemē. Iepriekšējos gados publiski par cilvēktiesību un izteiksmes brīvības ierobežojumiem runāja atsevišķas spilgtas personības, taču šoreiz to dara sabiedrības masas. Miermīlīgās demonstrācijās ielās iziet tūkstošiem baltkrievu dažādās valsts pilsētās.

Gribu uzsvērt, ka tautas vēlme šoreiz ir liela cerība visiem tiem māksliniekiem, žurnālistiem un cilvēktiesību aktīvistiem, kuriem savas darbības un uzskatu dēļ nācies ciest no Lukašenko īstenotā autoritārā režīma.

Minēšu dažus piemērus. Baltkrievu rakstniece un žurnāliste Svetlana Aļeksijeviča pirms pieciem gadiem saņēma pasaulē ļoti prestižo Nobela balvu. Zviedrijas Karaliskā Zinātņu akadēmija viņas rakstības stilu nosauc par pieminekli mūslaiku ciešanām un drosmei. Rakstniece bieži kritizē pastāvošo iekārtu Baltkrievijā un ir aicinājusi prezidentu pieļaut radošās brīvības izpausmes un skatīties Eiropas virzienā. Pēc Nobela balvas saņemšanas, kad Aļeksijevičai bija pievērsta visas pasaules uzmanība, Baltkrievijas oficiālās amatpersonas šo faktu ignorēja, to pat nepieminot. Baltkrievu rakstnieces darbi, kas tulkoti dažādās pasaules valodās, tajā skaitā latviešu, netiek publicēti viņas dzimtenē, kur varas grožus rokās tur autoritārs prezidents.

Un Aļeksijeviča nav vienīgais šāds gadījums. Cenzūrai un vārda brīvības ierobežojumiem Baltkrievijā teju visas starptautiskās cilvēktiesību organizācijas veltījušas savos gada ziņojumos atsevišķas nodaļas un paragrāfus. Starptautisku uzmanību pievērsa arī gadījums pirms diviem gadiem, kad tika arestēti trīs teātra nozares studenti par publiski notikušo mākslas akciju pret homofobiju. Ne viena vien mākslas izstāde ir cenzēta pēdējā brīdī, tādā veidā apgrūtinot māksliniekam savas izstādes publisku atklāšanu. Privāto un nevalstisko organizāciju veidoto neformālās kultūras centru slēgšana Baltkrievijā nav nekas īpaši ārkārtējs. Teju 10 gadus pastāv dažādu žanru mūziķu tā saucamais melnais saraksts, ar kuru tiek iepazīstināti gan koncertu rīkotāji, gan privātās radiostacijas, lai būtu skaidrs, kurus māksliniekus nedrīkst laist uz skatuves un kurus darbus nedrīkst pārraidīt radio.

Pēdējās dienās pati baltkrievu tauta šim visam ir pateikusi "Pietiek!".

Pirms vairāk nekā 30 gadiem mums Latvijā bija ļoti svarīgi, ka demokrātiskā pasaules daļa mūsu brīvības centienus novērtē un atbalsta. Šobrīd mēs varam būt atbalsta plecs visiem tiem mūsu

kaimiņvalsts iedzīvotājiem, kas pateikuši "Stop!" totalitārai, brutālai un cilvēktiesības ierobežojošai varai.

Tāpēc aicinu atbalstīt Saeimas paziņojumu par Baltkrievijas prezidenta vēlēšanām un atbalstīt mūsu kaimiņus – baltkrievu tautu.

Paldies.

Sēdes vadītāja. Vārds deputātei Karinai Sprūdei.

K. Sprūde (pie frakcijām nepiederoša deputāte).

Labrīt, kolēģi! Godātie kolēģi, pirms izteikties par Baltkrievijas vēlēšanām un situāciju tajā valstī, es gribu saprast, vai šis lēmuma projekts ir juridiski vai politiski pamatots.

Visi nemieri sākās pēc vēlēšanu rezultātu pasludināšanas, kam sekoja notikumu virkne. Visi nemieri sākās... Vēlēšanu rezultāti kā tādi nav pierādījums, ka vēlēšanas bijušas negodīgas. Pēc šādas loģikas arī Krievijas vēlēšanas bija falsificētas. Kāpēc tad mēs nesasaucām ārkārtas sēdi? Rezultāti vēstniecībās un Krievijas iekšienē arī radikāli atšķīrās.

Kolēģi, jūs – un īpaši jūs, valdošā koalīcija, – uzsvērāt, ka vārda un pulcēšanās brīvība ir cilvēka pamattiesības. Tad kāpēc jūs savai tautai atņemat šīs tiesības, savukārt par svešu zemi un tās cilvēkiem cīnāties? Varbūt tāpēc, ka šis lēmuma projekts ir politisks?

Es esmu pret vardarbību, esmu pret cenzūru. Esmu par to, ka savas kļūdas jāatzīst un jālabo.

Baltkrievija bija viena no retajām valstīm, kas atteicās izolēties no apkārtējās pasaules, kas neieveda savu tautu masveida psihozē. Visi sporta un kultūras pasākumi turpināja notikt, un arī rūpnīcas, restorāni varēja turpināt strādāt ikdienas režīmā.

Dialogs sabiedrībā bija, bet neviens tur neaizliedza cilvēkiem iet ārā un nepiespieda distancēties vienam no otra, kā to darām mēs.

Kas notika pēc vēlēšanām? Kur nokrita tas pirmais asins piliens? Kas ir provokators, un kāds visam šim ir mērķis? Mēs to nevaram zināt.

Vai tiešām jūs domājat, ka bez šī lēmuma projekta Baltkrievijas tauta domās, ka mēs atbalstām vardarbību?

Tā, kā tautas viena otru atbalsta, tā valdības to nedara un nespēj darīt.

Pat tad, ja visa Eiropa izolēsies no Baltkrievijas, valsts turpinās eksistēt. Pēdējā pusgada laikā Baltkrievija to ir pierādījusi, paliekot viena pandēmijas laikā.

Baltkrievija arī pēc Otrā pasaules kara atdzima, lai gan tā bija īpaši stipri cietusi un principā nolīdzināta līdz ar zemi. Tā atdzima no drupām. Ko mēs redzam tagad? Rūpnīcas strādā, pilsētu infrastruktūra ir izbūvēta no jauna. Ir zems bezdarba līmenis, ir bezmaksas medicīna, augstas kvalitātes izglītība. Baltkrieviem ir tas, ko mēs arvien vairāk zaudējam.

Un galvenais – kuri ir tie, kas sēž milzīgu ārējo parādu bedrē? Taču apvainojam citus noziegumos, lai sevi šķietami padarītu labākus, nekā esam!

Es vēršos pie koalīcijas. Ja jūs tiešām uzskatāt sevi par tiesnešiem un par demokrātijas paraugiem, tad, pirms norādāt uz Baltkrievijas problēmām, lūdzu, neaizmirstiet par mūsējām! Neaizmirstiet par Latvijas tautu, par Latvijas mediķiem, par Latvijas skolotājiem! Jo atnāks arī mūsu laiks, kad Latvijas tautai apniks naudas izgrūšana jaunam cietumam, koncertzālei un citiem apšaubāmiem, korupcijas apvītiem darījumiem, apniks tukšas ostas un ražošanas trūkums. Apniks, ka valdībā ir cilvēki bez tautas mandāta. Apniks, ka par premjeru kļūst cilvēks, par kuru tautai vispār nebija iespējas nobalsot.

Tad nu atcerēsimies, ka mēs esam par pasaules atzītiem demokrātijas un tiesiskuma standartiem, par brīvu un neatkarīgu Baltkrieviju, par brīvu un neatkarīgu Latviju!

Paldies.

Sēdes vadītāja. Vārds deputātam Aldim Gobzemam.

A. Gobzems (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Labdien, Ināra Mūrniece! Labdien, kolēģi! Labdien, Latvijas sabiedrība! Es gribu parunāt par Baltkrieviju. Un savu uzrunu gribu sākt, stāstot par to, cik ļoti man patīk baltkrievu tauta. Man patīk tās eiropeiskums, man patīk tās drosme.

Ja paskatāmies, kā rīkojas baltkrievu tauta, tas ir prātam neaptverami! Tas ir tik skaisti – bez veikalu aplaupīšanas, bez postīšanas, faktiski bez vardarbības aizstāvoties, miermīlīgi... Viņi to dara ar tādu lepnumu un cieņu un – savācot atkritumus aiz sevis. Un visbeidzot – ar drosmi arī pret Covid-19.

Un tā ir tā lielā atšķirība no Latvijas, kur pat Saeimas deputāti ir tādi ņuņņas: viņi nespēj sanākt kopā parlamenta zālē, lai izteiktu atbalstu Baltkrievijai, – laikā, kad Baltkrievijā cilvēki, simtiem tūkstošu, ir ielās, riskējot ar savu dzīvību un nedomājot par Covid-19.

Man ļoti patīk tas, ko dara Baltkrievijas tauta. Un ir pilnīgi skaidrs, ka ir pienācis laiks režīma maiņai. Taču tas, ko es gribu uzsvērt, ir fakts, ka Latvija jau nu noteikti nav tā valsts, kas var pamācīt demokrātiju Baltkrievijai.

Latvija ir valsts, kurā par Valsts prezidentu nav atdota neviena tautas balss. Latvijā ir premjers, par kuru nav atdota neviena tautas balss. Turklāt tas ir cilvēks no organizācijas, par kuru ir atdoti tikai seši procenti tautas balsu – vismazāk no visiem politiskajiem spēkiem, kas ir iekļuvuši parlamentā. Un tā tas nav nekur citur pasaulē. Un šī valsts mācīs demokrātiju?!

Es ieteiktu šo demokrātiju mācīt tādā veidā: aizsūtīt tautas neievēlēto Kariņu uz Baltkrieviju, lai viņš tur ievieš OIK vai izdara kādas citas darbības. Un tad mēs paskatīsimies, cik cēli un cik fantastiski atkal baltkrievi spēs sevi aizstāvēt.

Es aicinu visu Latvijas sabiedrību ņemt piemēru no baltkrieviem un paskatīties, ko var izdarīt, apvienojoties, miermīlīgi izejot ielās un pieprasot demokrātiju. Un šī demokrātija ir iespējama pat brīdī, kad tev pretī ir vardarbīgs pretinieks.

Mēs arī to varam izdarīt šeit, Latvijā, mīļā Latvijas sabiedrība! Mācieties no baltkrieviem viņu drosmi, viņu pieklājību, viņu eiropeiskumu, viņu gara brīvību! Tas ir tas, kā mums šodien pietrūkst šeit, Latvijā.

Un tas, ko es novēlētu Latvijas ārpolitikas dienestam, – nevis nodarboties ar vienkārši tukšiem paziņojumiem (un tāds būs arī šis paziņojums), bet ķerties pie darba. Un pie darba ķerties nozīmē izdarīt vairākas lietas, ja mēs gribam ārpolitiski... un atkal ne pēdējie... bet varbūt izdarīt pēc būtības.

Un būtība ir sekojoša. Latvija neatzīst prezidenta vēlēšanu rezultātus Baltkrievijā. Latvija sagaida, ka tiek nodota vara tādai institūcijai, kas nodrošina objektīvu un demokrātisku vēlēšanu procesu Baltkrievijā.

Latvija paziņo publiski, ka tā ir gatava uzņemt – atbilstoši pastāvošajai likumdošanai – jebkuru, katru, kurš jūtas apdraudēts Baltkrievijā, mainoties politiskajam režīmam.

Latvija iesaldē noziedzīgi iegūtus līdzekļus un aktīvus Baltkrievijas prezidentam un visam tās ministru kabinetam (un to var izdarīt ļoti vienkārši – ar vienu e-pastu no Finanšu un kapitāla tirgus komisijas un no Finanšu izlūkošanas dienesta... ar 10 miljonu budžetu, aizsūtot vienu e-pastu, un tas notiktu šodien).

Latvijas interesēs un Latvijas cilvēku interesēs ir būtiski, ka Baltijai ir jābūt tam punktam, kas sekmē to, lai mazāk... pēc iespējas mazāk baltkrievu ciestu. Mums ir jābūt atvērtiem jebkuriem risinājumiem, kas ļauj izvairīties no vardarbības. Mums ir jāpalīdz nevis eskalēt un kūdīt, bet deeskalēt situāciju, mums ir jāmēģina pārliecināt esošo administrāciju Baltkrievijā sekmēt nevardarbīgu varas maiņu.

Ir skaidrs, ka baltkrievu tauta gaida pārmaiņas, un ir skaidrs, ka šīs pārmaiņas būs, un mums ir skaidri un nepārprotami jāparāda, ka mēs šīs pārmaiņas gribam atbalstīt un rīkosimies tā, lai tās notiktu bez asinsizliešanas.

Mēs gribam, lai cilvēkiem ir cerība uz nākotni, un tas ir tas, kas mums būtu jāpasaka, bet mums nevajadzētu nodarboties ar demokrātijas sludināšanu šodien – laikā, kad mūsu Valsts prezidents pasaka, ka nepildīt likumu par mediķiem ir Satversmei atbilstoši. Prezidents, par kuru nav tauta atdevusi nevienu balsi.

Es domāju, ka mums šodien nevajag mācīt demokrātiju; ka šāda demokrātija mums nav parlamentā, kur pat visiem deputātiem nav vienlīdzīgu tiesību. Un mums nevajag mācīt demokrātiju vai drosmi, ja mēs, simt cilvēki, nespējam sanākt kopā laikā, kad tikai pārsimt kilometrus no Rīgas simtiem tūkstošu ir neskaitāmas reizes drosmīgāki par jebkuru no mums, Mūrnieces kundzi ieskaitot, šajā zemē, ko sauc par Latviju.

Un es negribu, ka mēs šodien rīkojamies tā, ka kārtējo reizi esam pakaļskrējēji kaut kam, jo mums jau nav bijusi sava īsta ārpolitika, mēs vienmēr esam skatījušies, kāda ārpolitika ir kaut kur citur, un tad esam mēģinājuši pieslēgties vienai vai otrai pozīcijai – atkarībā no tā, kā situācija risināsies.

Es domāju, ka mums ir jāieņem stingra pozīcija un jāpasaka: mums nav pašiem demokrātijas, bet mēs redzam, ka demokrātija ir tas ceļš, kuru vēlas baltkrievu tauta, un mēs to redzam šādā veidā... kā mēs varam atbalstīt... Par to, ko es teicu iepriekš...

Es aicinu mūsu parlamentu beigt nodarboties ar frāzēm, par kurām runā arī Saeimas Prezidija locekle Lībiņas-Egneres kundze, citējot Jāni Čaksti un runājot par to, ka mazām valstīm ir jābūt godīgām.

Nu tad pateiksim godīgi – mūsu valstī godīguma nav! Mūsu valstī nav tiesiskuma! Un mūsu valstī nav demokrātijas! Jo nevienā pasaules demokrātijā valsti nevada un varu nav uzurpējis politiskais kartelis, par kuru cilvēki nav balsojuši, kuru cilvēki nemīl un kuru cilvēki neatbalsta.

Tas ir tas, kas būtu godīgi jāpasaka šādā paziņojumā.

Paldies.

Sēdes vadītāja. Vārds deputātam Rihardam Kolam.

R. Kols (NA).

Cienījamie, godātie kolēģi! Es vēlos pateikties visiem līdz šim runājušajiem deputātiem, kas ir pauduši ļoti skaidru atbalstu Baltkrievijas tautai, tās aspirācijām – tās tieksmei uz brīvību, uz brīvām vēlēšanām.

No manas puses – pāris repliku attiecībā uz varbūt no viena otra politiķa, deputāta izskanējušiem... varbūt ne pārmetumiem, bet precizējumiem.

Un sākšu jau ar Zariņa kungu. Zariņa kungam, dzīvojot Latvijā, droši vien būtu jāapzinās, ka neatkarības nepārtrauktības doktrīna mums ir spēkā vēl joprojām un mēs esam parlamentāra republika, nevis prezidentāla. Un līdz ar to tādi salīdzinājumi, kas ir saistīti ar Baltkrievijas vēlēšanu procedūru, īsti nebūtu vietā.

Attiecībā uz prezidenta vēlēšanām jāteic, ka tomēr ir sperts solis uz priekšu – uz caurskatāmību, atklātību. Pirmo reizi mēs ievēlējām prezidentu atklātās vēlēšanās, nevis slēgtās vēlēšanās, kur, kā jūs jau izsakāties, shēmo, zīmē... un ko tik vēl nedara.

Bet skaidrs – tas nav par Ārlietu komisijas virzīto Saeimas paziņojuma projektu.

Par pašu paziņojumu. Tekstā, kā Vjačeslavs Dombrovskis norādīja... respektēju jūsu argumentāciju, saku paldies, ka jūs arī paužat gatavību atbalstīt šo paziņojumu, bet... ar šo precizējumu par atsevišķo viedokli... par konkrēto rindkopu par finansiālo un politisko atbildību... Es nezinu, kādēļ ir radies tāds priekšstats, ka, ja Latvija finansiāli atbalsta pilsonisko sabiedrību, tas nozīmē kaut kāda veida... nu, iejaukšanos Baltkrievijas iekšlietās... un kaut ko provocēt.

Manā skatījumā, šis finansiālais un politiskais atbalsts pilsoniskajai sabiedrībai ir tādos jautājumos kā juridiskās palīdzības sniegšana... Mēs redzam – virkne administratīvo lietu un krimināllietu tiek ierosinātas, jo vēl joprojām pie varas ir diktators Lukašenko. Un šajās dienās tās vajāšanas turpinās – turpinās gan šodien, gan, pieļauju, arī rītdien turpināsies –, un attiecīgi aizturētajiem – tiem, kuri aizturēti prettiesiski, – jāsniedz palīdzība, ja tas ir iespējams, kaut vai juridiskās palīdzības kontekstā.

Tāpat arī ārstniecības... ne pakalpojumu, bet ārstniecības jomā. Tie paši rehabilitācijas jautājumi... Mēs saņemam ziņas par zvērīgām izrīcībām tieši aizturēšanas izolatoros, cietumos... ziņo jau par gadījumiem... par izvarošanas gadījumiem. Tās ir smagas psiholoģiskas traumas baltkrievu tautai, indivīdiem, iedzīvotājiem. Es domāju, ka mēs varam sniegt... un ka mums ir gan zinoši cilvēki, gan spēcīga pilsoniskā sabiedrība, kas var sniegt šajā grūtajā brīdī baltkrievu tautai palīdzību. Tas neizslēdz arī to, ka tās centienus mēs varam finansiāli atbalstīt.

Attiecībā uz to caurskatāmību, proti, attiecībā uz to, kur tas finansējums aizies, kā Ārlietu komisijas vadītājs varu paust to, ka mēs komisijā noteikti sekosim līdzi šī finansējuma izlietojumam – kādiem mērķiem... un kādi ir sagaidāmie rezultāti.

Un bija arī pārmetums, ka mēs varētu kaut kā atkal iejaukties... Es domāju, ka Latvija ir konsekventi šādi rīkojusies līdz šim. Mēs varam atskatīties uz piemēru, kas saistās ar Ukrainu. Arī tur sniedzām palīdzību – finansiālu un politisku –, nekādā veidā neiejaucoties kaut kādos politiskajos... iekšpolitikas procesos.

Un vēl. Es beigās vēlētos izteikt lielu pateicību mūsu pilsoniskajai sabiedrībai, kas šajās dienās, kopš 9. augusta, ir tiešām parādījusi spēju skaidri un gaiši definēt atbalstu baltkrievu tautai, iniciējot dažādus projektus. Un šajā kontekstā es publiski aicinātu ne tikai Saeimas deputātus, bet arī visu Latvijas sabiedrību atsaukties pilsoniskās sabiedrības, tātad arī nevalstisko organizāciju, aicinājumam – 23. augustā, tātad Baltijas ceļa atceres dienā, pievienoties šai dzīvajai ķēdei, kas līdztekus tiek organizēta arī Lietuvā.

Jo, tikai kopīgi koordinējot un esot uz viena viļņa, mēs to spējam panākt... To mēs skaidri pierādījām pirms vairāk nekā 30 gadiem.

Un visbeidzot – par iepriekšējo runātāju Gobzema kungu, kas nodēvēja šo paziņojumu par tukšu un neko neizsakošu un pauda diezgan pragmatiskus priekšlikumus, kā vajadzētu rīkoties. Es nolasīju lielāko daļu priekšlikumu, kurus izteica Gobzema kungs un kuri īstenībā jau ir iestrādāti Saeimas paziņojuma projektā.

Ja ir jautājums, pieņemsim, par to – atzīt vēlēšanas par neleģitīmām... es domāju, ir skaidrs – Saeimas aicinājums rīkot atkārtotas vēlēšanas tieši to arī nozīmē. Tas būtu jocīgi, ka mēs atzīstam vēlēšanas par leģitīmām, bet tanī pašā laikā aicinām organizēt atkārtotas vēlēšanas.

Bet kopumā tiešām, kolēģi, liels paldies visiem, kas ir pauduši atbalstu gan baltkrievu tautai, gan arī šim Saeimas paziņojuma projektam.

Un, kā jau arī daži kolēģi minēja, ar šo paziņojumu, es domāju, parlamenta iesaistes darbība noteikti neapstāsies. Protams, sekosim līdzi notikumiem un nepieciešamības gadījumā attiecīgi rīkosimies.

Paldies.

Sēdes vadītāja. Vārds deputātam Andrim Kazinovskim.

A. Kazinovskis (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Cienījamie Saeimas deputāti! Protams, šie Baltkrievijas notikumi ir pasaules uzmanības lokā... un arī mums katram šeit, Latvijā...

Man tas viss atgādina 30 gadus senus notikumus: toreiz, kad mēs šeit, Latvijā, cīnījāmies par neatkarības atjaunošanu, bija ļoti svarīgi, ko pauž citas tautas, citas valstis attiecībā uz mums. Es domāju, to pašu izjūt tagad baltkrievu tauta, un tā gaida, ko teiks arī latvieši. Gaida, kāds paziņojums, kāds novērtējums baltkrievu rīcībai būs no latviešiem. Es domāju, šis paziņojums tomēr ir vietā un ir jāpieņem.

Bet... Es gribētu atgādināt, ka šā gada 11. augustā aprit simt gadu, kopš parakstīts Latvijas–Krievijas Miera līgums. Un ka tajā laikā, kad tika nosprausta robeža starp Latviju un Padomju

Krieviju, bija lūgums no toreizējiem Latgales politiķiem, pārstāvjiem... par to, ka tieši Baltkrievijas teritorijā palika 60 tūkstoši latgaliešu, kas dzīvoja Drisas apriņķī. Faktiski Drisas apriņķis palika Baltkrievijas teritorijā. Toreiz diemžēl mūsu valdība nesadzirdēja... neieklausījās latgaliešu politiķos. Un vēsturiski tā tas arī notika.

Ar to es gribu pateikt, ka Baltkrievijā ir... rit arī latgaļu asinis. Protams, diez vai vairs šie cilvēki vai viņu pēcnācēji atceras latgaļu valodu, kultūru, bet tas ir fakts kā tāds – mēs esam ļoti cieši saistīti ar Baltkrieviju.

Un no savas pieredzes es varu teikt, ka tad, kad strādāju pašvaldībā kā vadītājs... mums ir bijušas daudzas sadarbības formas ar kolēģiem Baltkrievijā. Es neslēpšu – jau toreiz, jau labu laiku iepriekš, daudzi baltkrievi, pat politiķi, ir pauduši neapmierinātību ar režīmu, ar Lukašenko kā prezidentu. Un tagad tas īstenojas faktiski.

Es gribu tikai pateikt, ka, protams, baltkrievu tauta tiks pati galā – izvēlēsies attiecīgi prezidentu, mainīs režīmu, sistēmu, kārtību. Mēs varam tikai atbalstīt. Bet... Es gribētu tomēr pastāstīt par tādu nepatīkamu pārsteigumu – nepatīkamu priekš manis un, domāju, priekš daudziem – par to, ka Latvijas valdība... valdības vadītājs, manuprāt, ļoti pārsteidzoši paziņo, ka atsakās rīkot kopā ar Baltkrieviju pasaules čempionātu hokejā.

Kas tas ir? Tā ir vēršanās pret Lukašenko vai pret baltkrievu tautu? Es domāju, ka hokejs ir iedzīvotāju interesēs, tautas interesēs. Un mēs jau nevaram zināt, kas notiks pēc nedēļas vai pēc divām Baltkrievijā, – varbūt jau būs cits prezidents vai citāda situācija. Es domāju, šis ir sasteigts lēmums.

Es aicinātu valdību vēlreiz pārdomāt un nesteigties ar secinājumiem. Vai tad arī Latvijas Hokeja federācija...? Vai Eiropā, pasaulē hokeja vadība neredz, kas notiek Baltkrievijā? Es domāju, ka viņi ne sliktāk redz kā mēs. Kāpēc mēs skrienam pa priekšu?!

Cienījamie kolēģi! Es atbalstu šo paziņojuma projektu, jo baltkrievi gaida no mums novērtējumu. Viņi gaida!

Paldies.

Sēdes vadītāja. Vārds deputātam Jānim Dombravam.

J. Dombrava (NA).

"Mēs nedrīkstam ignorēt to, kas notiek mūsu kaimiņvalstī." Ar šiem vārdiem 2010. gada nogalē es aicināju Saeimas deputātus atbalstīt Saeimas paziņojumu par izrēķināšanos ar opozīciju pēc Baltkrievijas prezidenta vēlēšanām.

Toreiz šo paziņojumu noraidīja – sākot ar Vienotību un beidzot ar Saskaņu.

Tagad, desmit gadus vēlāk, mēs atkal esam nonākuši pie Saeimas paziņojuma par notikušajām Baltkrievijas prezidenta vēlēšanām. Šoreiz protesti ir apjomīgāki un šķietami Baltkrievija nevarēs iztikt bez pārmaiņām.

Vēlos pasvītrot – Latvijas interesēs ir panākt, lai kaimiņvalstī tiktu novērsta vardarbība, lai situācija būtu iespējami mierīga un cilvēktiesības tiktu ievērotas. Vienlaikus mums ir jārespektē citu tautu pašnoteikšanās tiesības, tiesības lemt par savu nākotni, ja vēlamies sagaidīt identisku rīcību no citām valstīm.

Līdzīgi kā Ukrainas Maidana laikā, tā arī šobrīd, Baltkrievijas protesta laikā... Es vēlos uzsvērt, ka nedz Rietumi, nedz Austrumi nedrīkst noteikt Baltkrievijas nākotni. Tikai baltkrievu tautai ir tiesības lemt savas valsts nākotni. Tieši šī iemesla dēļ es vakardien Ārlietu komisijā nevarēju atbalstīt atsevišķus papildinājumus paziņojuma projektā. Piemēram, par finansiālas palīdzības sniegšanu biedrībām. Jo mēs paši nebūtu priecīgi, ja citas valstis sāktu aktīvi finansēt dažādas Latvijas kreisās biedrības.

Pārmaiņas ir pašas baltkrievu tautas rokās. Ir daudz neskaidrības, kā notikumi varētu attīstīties, bet bažīgu mani dara apstākļi, ka Krievija cenšas iespējami destabilizēt situāciju Baltkrievijā un vienlaikus nostiprināt savu ietekmi.

Ne tikai starptautiskie notikumi, bet arī fakts, ka pašmāju... "Vienotās Krievijas" filiāle ir gatava kritiski izturēties pret Baltkrievijas valdību, ar kuru viņi ir teju 30 gadus uzturējuši draudzīgas attiecības, – arī tas rada jautājumus.

Notikumi var attīstīties dažādi. Latvijai un Eiropai būtu jāsaprot, vai tās ir gatavas reāli, ne tikai vārdos, atbalstīt Baltkrievijas neatkarību, ja tā tiktu apdraudēta. Un šāda varbūtība pastāv. Atbilde uz šo jautājumu ir ļoti nozīmīga.

Lai gan sākotnējais Ārlietu komisijas sagatavotais paziņojums bija precīzāks, aicinu atbalstīt arī šo Saeimas Ārlietu komisijas sagatavoto paziņojumu.

Paldies.

Sēdes vadītāja. Paldies.

Vārds deputātei Dagmārai Beitnerei-Le Gallai.

D. Beitnere-Le Galla (JK).

Labdien, godātie kolēģi! Cienītās kolēģes! Es gribu tomēr palikt mazliet pie politiskā diskursa. Politikā ir ļoti svarīgi žesti, un *(Skaņas pārrāvums.)*... Ārlietu komisijas sagatavotais lēmuma projekts, es domāju, ir ļoti svarīgs politisks žests, ko gaida baltkrievu sabiedrība. *(Tehniskas problēmas.)*

Es gribu teikt, ka mums ir ļoti svarīgi aizstāvēt cilvēktiesības, jo Baltkrievija ir Eiropas kontinentālā daļa un Eiropā nav pieļaujama šāda attieksme pret cilvēku brīvas gribas paušanu par politisko situāciju valstī. Mums ir ļoti svarīgi, lai tiktu ievērotas cilvēktiesības Baltkrievijā. Mēs esam aculiecinieki šajā faktiski pēdējā pusotrā nedēļā tam, kā ir mainījusies baltkrievu nācijas pašizpratne.

Sēdes vadītāja. Dagmāra, mēs tevi brīžiem nedzirdam. Varbūt mikrofonu tuvāk!

D. Beitnere-Le Galla. Es gribu atgādināt, ka demokrātija ir vienmēr process un demokrātiskas vēlēšanas ir viens no cilvēktiesību pamatiem. Mums ir ļoti svarīgi atcerēties, ka demokrātija nekad nav statuss, bet vienmēr ir process un mums ir nepieciešams atbalstīt šajā brīdī kaimiņu tautu cīņā par demokrātiju.

Es domāju, ir ļoti svarīgi arī apzināties to, ka Latvija atbalstīs baltkrievus Eiropas Padomē, ka mēs varam solīt šādu atbalstu. To es sapratu no kolēģes Lībiņas-Egneres.

Es aicinātu varbūt mazāk pieskarties ekonomikas... ekonomiskas dabas jautājumiem, bet atcerēties, ka šobrīd jautājums ir par cilvēktiesībām, kas ir pamatu pamats, lai cilvēki justos droši savā valstī, lai varētu brīvi paust savu viedokli.

Aicinu kolēģus atbalstīt Ārlietu komisijas sagatavoto lēmuma projektu, un paldies par šo darbu!

Sēdes vadītāja. Vārds deputātam Mārtiņam Bondaram.

M. Bondars (AP!).

Cienītā Saeimas priekšsēdētāja! Cienītās kolēģes! Godātie kolēģi! Mēs tikai darām savu darbu, jo Saeimai ir pienākums paust solidaritāti, savu attieksmi pret to, kas notiek mums kaimiņos un ne tikai kaimiņos, bet notiek pasaulē, un mēs to darām. Tomēr solidaritāte jau nav karantīna, kuru praktizē pa distanci, it sevišķi, ja tas skar kaimiņus.

Tāpēc es aicinātu Latvijas sabiedrību atbalstīt, Saeimu mudināt un Latvijas valdību rīkoties tā, lai tie baltkrievi, kuri vēlas dzīvot Eiropā, lai varētu... lai varētu dzīvot un strādāt Eiropā.

Tāpēc nebaidīsimies atvērt robežu ierobežotam jeb noteiktam skaitam baltkrievu, kuri izteiks vēlmi dzīvot Eiropā, un atvērsim savas mājas durvis viņiem.

Paldies.

Sēdes vadītāja. Paldies.

Vārds deputātam Sergejam Dolgopolovam.

S. Dolgopolovs (SASKAŅA).

Cienījamie kolēģi! Tiešām katra normāla cilvēka pienākums ir atbalstīt tautas pūliņus par savas... par iespējām izteikt savu vēlmi... savas vēlmes, savas... savu notikumu redzējumu un tā tālāk, un joprojām.

Dabīgi, katra normāla cilvēka pienākums ir nosodīt nepamatotas represijas pret protestētājiem, miermīlīgiem protestētājiem, dabīgi, to neņemot vērā, ja tie protesti pieņem citu raksturu. Tas ir ļoti pareizi un ļoti svarīgi. Man liekas, ka tas no ētikas viedokļa, no morālā viedokļa ir ārkārtīgi svarīgi, tāpēc paziņojumam šinī gadījumā ir sava vieta un loma.

Bet man šķiet, ka būtu ļoti svarīgi ne tikai debatēt par paziņojumu kā tādu, kā tekstu un visu pārējo – par atbalstu, kas tiešām ir nepieciešams, jo Baltkrievija ir mūsu tuvākais kaimiņš, liels mūsu partneris tirdzniecības attiecībās un visur kur. Mums ir liela baltkrievu diaspora, kas arī ar ļoti lielu ieinteresētību un satraukumu vēro to, kas notiek kaimiņvalstī. Bet ir arī trīs mācību stundas, kas izriet no tiem notikumiem, kas šodien notiek Baltkrievijā.

Pirmā mācību stunda diemžēl ir tāda, ka es ļoti šaubos, ka ideja par valsts... par tautas vēlētu prezidentu gūs atbalstu no koalīcijas, no mūsu augšām, ja var tā teikt. Līdz ar to, ja tiešām mēs gribam ieviest kārtību, ka Valsts prezidents tiek ievēlēts visai tautai, tai iniciatīvai arī jānāk no tautas puses.

Otrā mācība ir tāda, ka mūsu valdībai arī jādomā, ka nepildītie solījumi var izraisīt līdzīgu reakciju arī pie mums. Tā ir ļoti nopietna mācība, jo neizpildīto solījumu, pat neizpildīto likuma normu ir ārkārtīgi daudz.

Un trešā mācība, dabīgi, ir ārlietu resora darbā. Dombravas kungs jau minēja 2010. gada debates par to, kā ierobežot, kā toreiz teica, "pēdējo Eiropas diktatoru", ieviešot sankcijas, un tad bija garas debates parlamentā. Un tiešām tas bija nopietns jautājums, jo vērst sankcijas taisījās arī ne tikai pret amatpersonām, bet arī pret uzņēmumiem, nozarēm un tā tālāk, kas varēja negatīvi ietekmēt arī mūsu tirdzniecības un ekonomiskās attiecības.

Pēc tam pagāja laiks. Un es, godīgi sakot, ļoti gribētu palasīt, kā būtu izskatījušās uzrunas – Kariņa uzruna vai Levita uzruna –, pieņemot aprīlī Baltkrievijas prezidentu oficiālajā vizītē Latvijā, un kā, ja tas būtu noticis, mēs varētu to komentēt arī šodien. Jo diemžēl īpaši daudz nekas Baltkrievijā no režīma puses nav mainījies un tā situācija nebija tāda, kas bija ļoti spoža un ļoti mainīga pozitīvā virzienā. Bet tai laikā tomēr mēs bijām drosmīgi un uzaicinājām Baltkrievijas prezidentu priekšvēlēšanu gaisotnē apmeklēt Latviju. Es, starp citu, kaut kā neesmu dzirdējis par hokeja čempionātu. Jā, bet tā vizīte bija atcelta... atlikta sakarā ar pandēmijas krīzi, nevis ar notikumiem, saistītiem ar vēlēšanu kampaņu Baltkrievijā.

Tāpēc es domāju, ka šeit vajadzētu domāt nevis par vienu, bet desmit soļiem uz priekšu, veidojot Latvijas neatkarīgo nacionālo ārpolitiku. Tas ir ārkārtīgi svarīgi.

Runājot par to, ko, starp citu, minēja arī Dombravas kungs, – par to finansiālo atbalstu. Finansiālais atbalsts, ja mēs runājam par tautas izpausmi, nevar būt adresēts atsevišķām biedrībām, jo tad uzreiz sākas atlase, kurai biedrībai – jā, kurai – nē. Un šeit, ņemot vērā tikko iepriekš teikto, ka mums nav īpaši spilgta un interesanta, un dziļa analīze par situāciju Baltkrievijā, par tiem politiskajiem spēkiem, kas šodien darbojas Baltkrievijā, būtu nepareizs solis fiksēt šāda veida nepieciešamību atbalstīt atsevišķu sabiedrības daļu. Tas nav ne pārdomāti, ne tālredzīgi.

Kopumā, ja neņem vērā šo paziņojuma daļu, principā tas varētu būt atbalstāms.

Paldies.

Sēdes vadītāja. Debates slēdzu.

Vai Ārlietu komisijas vārdā, Kola kungs, ir kaut kas piebilstams vai skaidrojams?

R. Kols. Nē, paldies.

Es domāju, deputāti ir skaidri norādījuši parlamenta atbalstu baltkrievu tautai, līdz ar to arī aicinu deputātus šo formalizēt un konkrēti atbalstīt Ārlietu komisijas virzīto Saeimas lēmuma projektu.

Paldies.

Sēdes vadītāja. Paldies.

Lūdzu zvanu! Balsosim par lēmuma projektu "Paziņojums par Baltkrievijas prezidenta vēlēšanām"! Lūdzu, balsosim! Par – 80, pret un atturas – nav. Lēmums ir pieņemts. *(Aplausi.)*

Paldies, godātie kolēģi.

Līdz ar to šodien pirmās ārkārtas sēdes darba kārtība ir izskatīta.

Ir vēl laiks **paziņojumam**.

Tātad šomēnes pusapaļās un apaļās jubilejas ir svinējuši mūsu kolēģi Juris Jurašs un Artūrs Rubiks, un mēs viņus sveicam. *(Aplausi.)*

Paldies.

Vēl sēdes dalībnieku reģistrācija. Tā sekmīgi noslēgusies.

Līdz ar to sēdi slēdzu.
Uz nākamo sēdi sanākam pēc 20 minūtēm – pulksten 11.50.

SATURA RĀDĪTĀJS
13. Saeimas ārkārtas (attālinātā) sesija
2020. gada 18. augustā (pulksten 10.00)

"Paziņojums par Baltkrievijas prezidenta vēlēšanām"
(Nr. 438/Lm13)
(Dok. Nr. 2803)
- Ziņo - dep. R. Kols

Debates
- dep. K. Baumane
- dep. D. Reizniece-Ozola
- dep. I. Zariņš
- dep. Ļ. Švecova
- dep. J. Stepaņenko
- dep. A. T. Plešs
- dep. V. Dombrovskis
- dep. I. Lībiņa-Egnere
- dep. D. Bluķe
- dep. K. Sprūde
- dep. A. Gobzems
- dep. R. Kols
- dep. A. Kazinovskis
- dep. J. Dombrava
- dep. D. Beitnere-Le Galla
- dep. M. Bondars
- dep. S. Dolgopolovs

Informācija par sēdes sasaukšanu

Sēdes videotranslācija
18.08A1.2020. 10.00

---

* * * *

Sēžu videoarhīvs: https://www.saeima.lv/lv/likumdosana/saeimas-sede/videotranslacijas

Sēdes videotranslācija	**18.08.2020**	10.00	11.50

1. pl. 10:00 - 1 h 28 min stg 2108 sēde Nr.A1-ārkārtas-sesija Mūrniece
https://cdn.tiesraides.lv/saeima.lv/20200818115702_saeima.lv.1_0_0 Tehn. skaņas traucējumi

2. pl. 11:53 - 21 min stg 2109 sēde Nr.A2-ārkārtas-sesija Mūrniece
https://cdn.tiesraides.lv/saeima.lv/20200818122401_saeima.lv.1_0_0

---

* * * *

Papildu pievienojums – darba kārtība

2

Sēdes video translācija 18.08.2020 10.00 11.50

https://www.saeima.lv/lv/transcripts/view/2108
https://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS2_DK.nsf/DK?ReadForm&nr=d84d7337-170d-47b3-8af9-ad55b8008810

18.08.2020. 13.Saeima pirmā sēde-ārkārtas sesija, attālināti *Noraksts*

Stenogramma *Sēdi vada: Ināra Mūrniece*
2020.gada 18. augusta sēde (pirmā) sākas pl. 10:02
sēde slēgta pl. 11:30, sēdes ilgums- 1 h 28 minūtes

PIEBILDE: 18. augustā notiek divas sēdes: nr.A1, nr.A2 (ārkārtas vasaras).

Latvijas Republikas Saeimas
2020.gada 18.augusta ārkārtas sesijas
attālinātās sēdes darba kārtība 10.00

	I. Prezidija ziņojumi		
	1. Par iesniegtajiem patstāvīgajiem priekšlikumiem		
	1.	1. Lēmuma projekts **Paziņojums par Baltkrievijas prezidenta vēlēšanām** *(438/Lm13)* (Dok. Nr. 2803)Balsojums: par 80, pret 0, atturas 0 **Paziņojums** Ārlietu komisija (Referents: Rihards Kols) ↗ Debates	
	↗ Ar sēdes norisi saistīti jautājumi		
	Sēde beigusies 18.08.2020 11:31		

* * * *